

Multikulturalnost u nastavi glazbene kulture

Bučko, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:589389>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-03**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANA BUČKO

MULTIKULTURALNOST U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Završni rad

Pula, 17. rujan 2019. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

ANA BUČKO

MULTIKULTURALNOST U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Završni rad

JMBAG: 0283011973 , redoviti student

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Metodika nastave glazbe 2

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Glazbena pedagogija

Mentorica: Izv. prof. dr. sc. Sabina Vidulin

Komentorica: Doc. dr. sc. Dijana Drandić

Pula, 17. rujan 2019. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ana Bučko, kandidat za prvostupnika Glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, 2019. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Ana Bučko dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom *Multikulturalnost u nastavi glazbene kulture* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ 2019. godine

Potpis

Sadržaj:

<i>UVOD</i>	1
1. <i>POJAM KULTURE</i>	2
2. <i>MULTIKULTURALIZAM U DRUŠTVENOM KONTEKSTU</i>	4
2.1. Pojmovno određenje	4
2.2. Multikulturalizam u odgoju i obrazovanju	6
2.3. Multikulturalizam u kontekstu hrvatskog društva	7
2.4. Multikulturalizam u glazbenom obrazovanju	8
2.4.1. Multikulturalizam u nastavi Glazbene kulture	9
3. <i>UDŽBENIK U NASTAVI GLAZBENE KULTURE</i>	11
3.1. Sadržaj udžbenika iz Glazbene kulture – pregled	12
4. <i>EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE</i>	13
4.1. Cilj i zadaci istraživanja	13
4.2. Metoda	13
4.3. Postupak	14
4.4. Prikaz pjesama koje se nalaze u udžbenicima dvaju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura	15
4.5. Rezultati	35
<i>ZAKLJUČAK</i>	38
<i>LITERATURA</i>	40
<i>POPIS TABLICA I GRAFIKONA</i>	44
<i>SAŽETAK</i>	45
<i>SUMMARY</i>	46

UVOD

Društva današnjice sve više pripadaju modernim društvima. Takva društva sadrže sve veći broj različitih kultura koja nameću/iziskuju prisutnost multikulturalnih vrijednosti i multikulturalnih odnosa. Suživot na području u kojima se isprepliću različite kulture, a u isto vrijeme i očuvanje kulture pojedinca veliki je izazov za sva višekulturalna društva kao zajednice različitih pojedinaca i kultura.

U Hrvatskoj kao multikulturalnoj zajednici, pitanje multikulturalizma je od velike važnosti o čemu nam govore Ustav i Zakoni koji su propisani, broj priznatih nacionalnih manjina, ali i različita područja koja se bave tim pitanjima. Najvažnije i temeljno područje je odgoj i obrazovanje. Pripadnicima nacionalnih manjina pružena je mogućnost školovanja kroz obrazovne modele koji su dio odgojno-obrazovnog procesa na svim razinama obrazovanja, kako bi svoju kulturu sačuvali i učinili dostupnom i drugim zajednicama. Samim time, odgojno-obrazovne institucije su mjesta koja provode i osiguravaju odgoj i obrazovanje kroz pozitivnu interakciju među različitim kulturama, prihvaćanje, vrednovanje, poštivanje i razumijevanje različitih kultura.

Glazbena nastava kroz upoznavanje glazbe različitih kultura učenicima omogućava da uče kako je takva glazba jednako vrijedna kao i njihova vlastita. Koliko se u nastavi Glazbene kulture prepoznaje multikulturalizam, prikazano je kroz rezultate izvršene analize dvaju udžbeničkih kompleta (izdavača *Alfa* i *Školska knjiga*). Dani rezultati prikaz su, ali istovremeno i prijedlog kao poticaj multikulturalizma na području glazbe u općeobrazovnom sustavu.

1. POJAM KULTURE

Tko sam ja? – pitanje koje je naizgled jednostavno. Jezik koji govorimo, tradiciju koju prakticiramo, običaji koje negujemo, legende koje pričamo, pjesme koje pjevamo/slušamo/stvaramo, način na koji mislimo, osjećamo i djelujemo dio su svakog čovjeka, ali su i važan dio njegove kulture. Baš kao što bogatstvo kulture ukazuje na njezinu vrijednost koja je sastavljena od velikog broja manjih vrijednosti, tako je i pojam kulture različito opisan. Navedeni elementi kulture pripadaju antropološkom određenju kulture koja svako definiranje kulture zapravo prikazuje iz jedne perspektive. Određenje pojma kulture koje su nastale iz pogleda kulturne antropologije uvelike su utjecale na shvaćanje kulture danas. Definicija koja je ostavila veliki trag i još je uvijek utjecajna je autora Edwarda B. Tylora, za kojeg „*kultura ili civilizacija, uzeta u svom širokom etnografskom smislu, je složena cjelina koja uključuje znanje, vjerovanje, umjetnost, moral, zakone, običaje i sve druge sposobnosti i navike koje je čovjek stekao*“ (Tylor, 1973, prema: Mesić, 2007:161). Prema danoj definiciji kultura je u ovom smislu usmjerena na etničku grupu ili kolektiv te ono što ju obilježava kao takvu. Kultura „*označava historijski prenesen obrazac značenja utjelovljen simbolima, sistem naslijeđenih koncepcija izraženih u simboličkim oblicima, pomoću kojih ljudi komuniciraju, obavljaju i razvijaju svoje znanje o životu i stavove spram njega*“ (Geertz, 1973, prema: Mesić, 2007: 162). Za razliku od Tylor, Geertz svojom definicijom ističe čovjekove naslijeđene sposobnosti koje su u službi ljudske interakcije.

Ono što je bitno za kulturu prema Čačić-Kumpes (2004) je da je kultura rezultat susreta čovjeka, prirode i društva te se neprestano mijenja i ostvaruje unutar i uslijed interakcije tih triju činilaca, ali isto tako navodi kako je kultura „*istodobno i diobeno načelo prema kojem se pojedine društvene grupe razlikuju i snaga socijetalne integracije koju osobito rabe nacionalne elite da putem zajedničkog jezika, obrazovanja, kolektivnih rituala i masovnih medija integriraju građane i osiguraju njihovu odanost sebi*“ (Čačić-Kumpes, 2004,146).

Kulture nema bez kulturnog identiteta, a kulturnog identiteta bez osjećaja pripadnosti nekoj kulturi. Sve definicije identiteta u osnovi prihvaćaju zaključak Eriksona (1959) prema Čačić-Kumpes (2004), koji govori o dva temelja: jedan u kojem je neposredna

percepcija nepromjenjivosti osnove vlastitog bića i kontinuiteta toga bića u vremenu, a drugo je istodobna percepcija činjenice da i drugi primjećuju tu sličnost osobe samoj sebi i kontinuitet njezina bića. Odnosno, u identitetu („*istovjetnost*“) trajni je kontinuitet dok su druga obilježja podložna promjenama. Isto tako identitet je „*uvijek odnos prema drugome*“ i kao takav nema značenja bez društvenog svijeta drugih ljudi (Čačić-Kumpes, 2004:146).

Dakle, kultura je prirodna pojava koja se neprestano mijenja i dio je svakog pojedinca. Ona zadovoljava svakom pojedincu potrebu pripadanja i nameće stvaranje kulturnog bogatstva kao i društvene razlike koja se očituje u interakciji s drugima.

2. MULTIKULTURALIZAM U DRUŠTVENOM KONTEKSTU

Kultura je važan element multikulturalizma. Kulturna različitost usko je povezana s kulturnim identitetom, jezikom i osjećajem pripadnosti nekoj kulturi. Iako na prvi pogled iz pojma *multikulturalizam* možemo s lakoćom iščitati kako je riječ o skupu različitih kultura, baš poput kulture, ono što se skriva iza pojma je zapravo vrlo kompleksno i složeno. Današnje moderno društvo suočeno je s velikim multikulturalnim izazovima. Za takva društva u kojemu je djelovanje različitih kultura na istom teritoriju dio svakodnevice, multikulturalizam je potreba, ali i važno sredstvo u uspostavljanju pravilne interakcije između kultura koja će dovesti do kulturne slobode, poštivanja različitosti, pozitivnog primjera suživota i društvenog prihvaćanja.

2.1. Pojmovno određenje

Multikulturalizam kao opće prisutan pojam se ponajprije javlja kroz djelovanje različitih kultura unutar iste zemlje ili regije te kao reakcija na miješanje kulturnih zajednica, ali i kao način svojevrsnog zahtjeva kako bi se priznale osobnosti nekog društva. Mesić (2007) navodi da je potrebno usuglasiti se oko shvaćanja kulture kako bi se uspostavile bitne odrednice multikulturalizma. Termini *multikulturalnost*, *multikulturalizam* i njihove izvedenice (multikulturalan, multikulturalan, itd.) jedni su od novijih termina koji se rabe u akademskom rječniku posljednjih 40-tak godina. Prvi put se u svom političkom značenju multikulturalizam pojavio u Kanadi 1970.-tih godina, a zatim i u Australiji te je podrazumijevao kompromis, međusobnu ovisnost, relativizirajući univerzalizam i jednu širu intelektualnu zajednicu (Mesić, 2006). Prema Puzić (2005) pojam multikulturalizam ima dvostruko značenje koje se koriste se kao oznaka teorijskog okvira i kao opis javnih politika za kulturno – pluralističku integraciju u višetničkim i višekulturnim društvima.

Dakle, multikulturalizam nije samo suživot kultura na jednom prostoru već uključuje i kulturnu politiku. Ipak, valja spomenuti i drugu stranu u kojoj Mesić (2006) u ovaj pojam uključuje i druge različitosti u borbi za priznavanje identiteta kao što su različitosti, često marginalnih skupina, prema spolu ili rodu (ženski pokret, gay i

lezbijске групе) или физиѝким карактеристикама (инвалиди, старији).

U vremenu današnjice pojmovi *multikulturalizam* i *interkulturalizam* su vrlo često korišteni kao sinonimi. Ipak, važno je napomenuti kako su multikulturalizam i u vezi s tim multikulturalno obrazovanje, termini koje koriste autori anglosaksonskog (engleskog) govornog područja, dok interkulturalizam, kulturno pluralno društvo i interkulturalno obrazovanje koriste uglavnom europski autori (Drandić, 2013). Nadalje, prefiks „inter“ (lat. među) govori o međuodnosu i preplitanju, dok „multi“ (*multus*, lat. mnogo) upućuje na istodobno postojanje više kultura te oba termina prema Drandić (2013) označavaju pluralistički pristup kulturnim i etničkim razlikama. Pojam interkulturalizam uvelo je Vijeće Europe 1970-tih godina zbog imigracija te je brzo postao dio politike europskih integracija.

Iako se pojmovi multikulturalizam i interkulturalizam različito tumače, treba naglasiti da ipak govorimo o pojmovima koji nisu u svojoj srži isti. Dok se multikulturalizam bavi prisutnosti različitih kultura na istom prostoru, interkulturalizam je pak svojevrсно sredstvo, dijalog između tih kultura, međusobno uvaŝavanje i obogaćivanje kojim se uspostavlja multikulturalnost. Samim time, u današnjem vremenu ta dva pojma ovise jedan o drugome, ali i unaprjeđuju odnose među različitim kulturama.

Multikulturalizam se u Europi danas, prema riječima Sršen i Bogeljić (2014), sve češće prikazuje kao politička praksa kontrole različitih. On predstavlja prostor na kojem dolazi do sukobljavanja različitih praksi i diseminacije različitih kulturnih obrazaca koji uvjetuju razlike između dominantne zajednice u odnosu na nacionalnu kulturu u drugoj sredini. Takva interakcija u konačnici predstavlja multikulturalnost kao realno stanje stvari na terenu. Današnje manjinske i depriviligirane skupine u Europi preko svojih zastupnika jasno i glasno zahtjevaju jednakost u društvu. Sršen i Bogeljić (2014) također ističu kako Europska Unija danas predstavlja razvijenu nadnacionalnu političku organizaciju u kojoj pitanje multikulturalizma postaje okvir za redefiniranje pojmova kao što su asimilacija i kulturni relativizam te je stoga svakom društvu potreban zajednički sustav značenja i vrijednosti. Stoga, je u novije vrijeme često korišten pojam

multi/interkulturalizam koji odražava različite politike i prakse koje su usmjerene na poštovanje kulturnih raznolikosti na svim razinama kroz jednakost i pravednost kako u svojoj zajednici tako i u cijelom društvu (Grant i Sleeter, 2007).

2.2. Multikulturalizam u odgoju i obrazovanju

Kao što je već rečeno, miješanje kulturnih zajednica dovelo je do multikulturalizma dok su masovne migracije potaknule potrebu uređenja suvremenih država. Novonastala uređenja uvelike su se odrazile i na pedagoški teoriju i odgojno-obrazovnu praksu (Drandić, 2013). Nekada je odgojno-obrazovna politika uključivala asimilacijsku politiku kojom se učvršćivalo društveno dominantna kultura uz prešućivanje manjinskih kultura. Napuštanje takve politike došlo je tek nakon prihvaćanja ideje u kojem upravo kulturne razlike donose bogatstvu društva.

Različiti autori, ovisno o perspektivi, različito govore o tome kakvo treba biti multi/interkulturalno obrazovanje. Prema Drandić (2013) jedni stavljaju naglasak na učenje o drugim kulturama, drugi o osvještavanju i oslobađanju od stereotipa, predrasuda i etnocentrizma; treći zagovaraju kurikularne promjene kao i promjene školske organizacije, a četvrti pak zastupaju mišljenje u kojima se multi/interkulturalno obrazovanje usmjerava na osiguranju društvene pravde kroz interkulturalni dijalog i društvenu akciju. Također, Drandić (2013) navodi kako posebna grupa autora poput Bennett, Byram, Chen i Starosta stavljaju naglasak na razvoj interkulturalne osjetljivosti i komunikacije te važnosti razvoja interkulturalne kompetencije kod nastavnika koja će se odraziti i na kompetencije učenika.

Dakle, zajednički stav kao i ciljevi multikulturalnog obrazovanja kod teoretičara nije jedinstven. Oni s različitih stajališta naglašavaju jednaku važnost različitosti i razumijevanja kulture drugih i drugačijih. Stoga, Gay (2003), prema Drandić (2013:7), *„ističe da sve koncepcije multikulturalnog obrazovanja imaju četiri zajedničke karakteristike: temelj su im zajedničke pretpostavke; razvijaju se iz zajedničke brige; sadrže zajedničke smjernice za djelovanje te dijele želju da kulturni pluralizam i etnička različitost budu sastavni dijelovi obrazovnog procesa“*.

2.3. Multikulturalizam u kontekstu hrvatskog društva

Veliki utjecaj na razvoj multikulturalizma u Hrvatskoj imala su ratna zbivanja, okupacije, progonstva i izbjeglički uvjeti devedesetih godina prošlog stoljeća koji su stvorili određene pozitivne i negativne stavove ne samo prema nacionalnim manjinama već i ostalim slojevima društva. Prema broju priznatih nacionalnih manjina Hrvatsku se, uz Ukrajinu, prema Mesiću (2004) može smatrati jednim od najkulturnijih novih istočnoeuropskih demokracijskih zemalja u tranziciji što i potvrđuje popis stanovništva iz 2011. godine gdje popisano 4.284.889 stanovnika od čega je 328.738 pripadnika različitih nacionalnih manjina. Te nacionalne manjine čine: Albanci, Austrijanci, Bošnjaci, Bugari, Crnogorci, Česi, Mađari, Makedonci, Nijemci, Poljaci, Romi, Rumunji, Rusi, Rusini, Slovaci, Slovenci, Srbi, Talijani, Turci, Ukrajinci, Vlasi i Židovi.¹

Kako je naša država potpisnica svih važnih međunarodnih dokumenata kojima se reguliraju prava nacionalnih manjina, *Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina* (2010) usklađen je s nizom međunarodnih dokumenata i jamči prava i slobode koje pripadaju *nacionalnim* manjinama, kao temeljna ljudska prava i sloboda. Manjine su, prema *Ustavnom zakonu* nedjeljiv dio demokratskog sustava i uživaju potrebnu potporu i zaštitu, uključujući pozitivne mjere u korist nacionalnih manjina. Također, etnička i multikulturalna raznolikost i duh razumijevanja, uvažavanja i tolerancije doprinose promicanju razvoja Republike Hrvatske. Samim time, svaki državljanin ima pravo slobodno se izjasniti kao pripadnik neke nacionalne manjine i pravo ostvarivati prava i slobode koje iz toga proizlaze: služenje jezikom i pismom, pravo na odgoj i obrazovanje, kulturnu autonomiju, pravo na očitovanje svoje vjere, pristup sredstvima javnog priopćavanja, samoorganizaciju i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa, zastupljenost u predstavničkim tijelima na državnoj (*Hrvatski sabor*) i lokalnoj razini, sudjelovanje u javnom životu i zaštitu od djelatnosti koje mogu ugroziti njihov opstanak, ostvarivanje prava i navedenih sloboda².

Kako je Hrvatska multikulturalna država, kada govorimo o multikulturalnosti u obrazovanju kroz odgojno-obrazovni sustav hrvatskih škola, onda treba napomenuti

¹ www.pravamanjina.gov.hr (21.7.2019.)

² www.zakon.hr (21.7.2019.)

kako je sedamdesetih i osamdesetih godina dvadesetog stoljeća obrazovanje u našim školama bilo isključivo usmjereno prema vanjskim migracijama, odnosno značaj se davao obrazovanju djece izvan državnih granica koji pripadaju emigrantima u iseljeništvu kao i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Hrvatskoj (Drandić, 2013). Međutim, obrazovanje nacionalnih manjina se nastavilo i nakon osamostaljenja Hrvatske temeljem Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (2000) kroz tri osnovna modela i posebnim oblicima školovanja:

1. model A – nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina
2. model B – dvojezična nastava
3. model C – njegovanje jezika i kulture
4. oblik nastave u kojem se jezik nacionalne manjine uči kao jezik sredine
5. posebni oblici nastave: ljetna škola, zimska škola, dopisno-konzultativna nastava
6. posebni programi za uključivanje učenika romske populacije u odgojno-obrazovni sustav.

Ovakvim načinom školovanja osiguravaju se i unapređuju prava nacionalnih manjina i etničkih zajednica u Hrvatskoj za priznavanjem i poštivanjem različitih identiteta, važnog za razvoj svakog pojedinca, ali i društva u cjelini.

2.4. Multikulturalizam u glazbenom obrazovanju

Umjetnički odgoj, a posebice glazbeni pomaže u međusobnoj interakciji s drugima kroz kreativno izražavanje, posebno ako je riječ o glazbi različitih kultura. Multikulturalna perspektiva postala je ključna u glazbenom obrazovanju na svim razinama obrazovanja. Kroz multikulturalno glazbeno obrazovanje učenici uče kako je glazba iz različitih kultura jednako vrijedna kao i njihova vlastita. Anderson i Campbell (1989) navode da kada učenici steknu pozitivan stav prema jednoj „*stranoj*“ glazbi i kad su sposobni za interakciju i slušanje te glazbe, postaju fleksibilniji u svojim stavovima prema drugim nepoznatim glazbama te se pretpostavlja kako će rezultat takvog multikulturalnog glazbenog obrazovanja dovesti do manje osude nove glazbe (Anderson i Campbell, 1989:4). Budući da kultura utječe na glazbeno ponašanje, a glazba također utječe i odražava kulturne vrijednosti, kako navode Radocy i Boyle

(1997), djeca uče ne samo glazbu nego i jezik i kulturu kroz upoznavanje glazbe one kulture koja nije njihova. John O' Flynn (2005) iznosi da su istraživanja koncepcija multikulturalnog glazbenog obrazovanja rasvijetlila alternativne mogućnosti za približavanje tradicijske glazbe te da su najnoviji kurikulumi glazbenog odgoja i obrazovanja u različitim zemljama dokaz pluralističkog shvaćanja glazbe i glazbene kulture koja po svojoj prirodi omogućuje uvođenje interkulturalnih glazbenih modela u obrazovanju učitelja i u ulozi škole u cjelini i to unutar kratkog vremenskog roka.

U Hrvatskoj nacionalne manjine žive svoje glazbene kulture koje se prvenstveno manifestiraju kroz amaterska kulturna događanja. Manjinske nacionalne kulture uglavnom djeluju u urbanim središtima putem svojih amaterskih udruga.

2.4.1. Multikulturalizam u nastavi Glazbene kulture

Glazbena kultura dio je nastave koja se odvija jednim satom tjedno u osnovnim školama, kao dio obveznih predmeta od prvog do osmog razreda, Glazbena kultura se provodi kroz *otvoreni model*. Takav model prema riječima Vidulin-Orbanić i Duraković (2012:8, bilj.3) „sadržava obaveznu jezgru (*slušanje i upoznavanje glazbe*) te drugu aktivnost prema izboru učitelja i učenika. Aktivnosti mogu biti: *pjevanje, sviranje, glazbeno opismenjavanje, glazbene igre, glazbeni projekti, stvaralaštvo i ples*“.

U dokumentu *Nacionalnog okvirnog kurikuluma za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* (2011) jedan od općih odgojno-obrazovnih ciljeva nastave je i osposobljavanje učenika za poštivanje različitosti i snošljivosti i za život u današnjem globalizacijskom i interkulturalnom svijetu. Isto tako navodi se kako će učenici usvojiti međukulturalne kompetencije koje će ih dovesti do prihvaćanja i razumijevanja drugoga i drugačijega bez obzira na kulturnu, etničku ili nacionalnu pripadnost. Osvrnemo li se na umjetničko područje, istog tog dokumenta, među učenikovim postignućima očekuje se kako će učenici slušanjem i izvođenjem djela različitih tradicija razviti toleranciju prema drugim kulturama.

Nadalje, u Nastavnom planu i programu za osnovnu školu (2006:10) navodi se

među ciljevima odgoja i obrazovanja kako „*Suvremeno društveno-kulturno okruženje pretpostavlja odgoj i obrazovanje odgovorne, istinoljubive, tolerantne i solidarne osobe, osobe stvaralačkog duha, s dubokim osjećajem za očuvanje nacionalne i kulturne baštine, te poštivanje vrijednosti drugih kultura i naroda*“. Zanimljiva je činjenica kako se nigdje u navedenom dokumentu ne spominje multikulturalizam/interkulturalizam kao obrazovno postignuće.

Nova odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj objavljena je u Narodnim novinama 22.1.2019. Novi kurikulum primjenjuje se za učenike 1. i 5. razreda osnovne škole i 1. razreda gimnazije od školske godine 2019./2020., za učenike 2., 3., 6. i 7. razreda osnovne škole, 2. i 3. razreda gimnazije od školske godine 2020./ 2021., za učenike 4. i 8. razreda osnovne škole i 4. razreda gimnazije od školske godine 2021./2022. U dokumentu „*nastava glazbe potiče i unaprjeđuje učenikov estetski razvoj, potiče kreativnost učenika, razvija učenikove glazbene sposobnosti i interese, razvija učenikovu svijest o očuvanju povijesno-kulturne baštine i osposobljava ga za življenje u multikulturnom svijetu.*“³. Za razliku od Nastavnog plana i programa iz 2006. godine u novom kurikulumu navodi se po prvi puta uz suvremeno poučavanje i učenje glazbe ujedno i uključivanje elemenata građanskog odgoja i interkulturalnog odgoja.

Multikulturalizam je u društvu uvelike prisutan. Njegova prisutnost iziskuje unaprijeđenje u suvremenim društvima koji se ostvaruju i kroz obrazovanje. Zbog svoje prirode glazba je idealno područje u kojem će učenici steći multi/interkulturalne kompetencije kojima će se zadovoljiti potrebe upravo takvog društva. Važno je imati programe i nastavnike koji će razvijati multi/interkultralne kompetencije kod učenika te na taj način stvarati stabilnu okolinu te poticati razumijevanje drugačijeg.

³ www.narodne-novine.nn.hr (5.9.2019.)

3. UDŽBENIK U NASTAVI GLAZBENE KULTURE

Kako bi mogli razumijeti ulogu udžbenika u nastavi glazbene kulture najprije trebamo definirati i sam pojam. Udžbenik je najpoznatiji izvor znanja koji se koristi u nastavi. S obzirom da se radi o vrlo važnom izvoru njegovo definiranje predstavlja izazov radi složenosti i postojanja velikog broja definicija. Prema Poljaku udžbenik se u našoj literaturi najčešće definira kao „*didaktičko – metodički oblikovano nastavno sredstvo*“ (Poljak 1980:29) dok je prema Zakonu o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu u Republici Hrvatskoj udžbenik „*(...)obavezni obrazovni materijal u svim predmetima,(...),koji služi kao cjeloviti izvor za ostvarivanje svih odgojno – obrazovnih ishoda utvrđenih predmetnim kurikulumom,(...)*“⁴.

Suvremeni svijet koji uvjetuje razvoj tehnologije dovodi do sve većeg broja uporabe računalnih programa u svrhu izvora znanja kao i korištenje elektroničkog oblika udžbenika. Bilo da se radi o fizičkom obliku udžbenika ili o elektroničkom, udžbenik pripada obrazovnoj tehnologiji čiji se proces stvaranja određuje i odobrava putem propisa kako u drugim državama tako i u Hrvatskoj.

Kada govorimo o udžbenicima u nastavi glazbene kulture Wang (2010) navodi kako bi udžbenici trebali pomoći učenicima u razumijevanju glazbe, poticati njihovu kreativnost i improvizaciju, omogućiti korištenje udaraljki, upoznavanje kulturne i tradicionalne baštine kako vlastite tako i stranih zemalja te pobuditi osjećaj za umjetnost kako bi se formirali u cjelovitu ličnost. Rojko (2012) pak dovodi u pitanje pokrivanja svih područja glazbene kulture udžbenikom tvrdeći kako nije moguće izraditi udžbenik za područje pjevanja. Razlog leži u svim onim dijelovima udžbenika koji donosi prikaz odnosa među tonovima i različitim vježbi za uvježbavanje novog tona, ritma i sl. koji su zapravo namijenjeni učiteljima te su time oni priručnici, a ne udžbenici. Također, Rojko smatra kako se udžbenikom glazbene kulture pobija njezina odrednica samostalne uporabe i zbog toga su nepotrebni u nastavi glazbe. Iz svih navedenih razloga smatra kako je udžbenik zapravo pjesmarica tj. zbirka pjesama koja učenicima služi kao podsjednik za naučene pjesme tijekom nastave.

⁴ www.propisi.hr (15.7.2019.)

Polazeći od činjenice kako je glazba slobodna i otvorena tada pisana pravila odnosno udžbenici sužavaju takvu mogućnost otvorenosti i slobode. Udžbenik je koristan u onim trenucima kada potiče i stvara motivaciju i glazbenu kreativnost, a ne kada utječe na stvaranje rutine.

3.1. Sadržaj udžbenika iz Glazbene kulture – pregled

U ovom poglavlju prikazani su udžbenici opisani u analizi, a koji se koriste u nastavi Glazbene kulture. To su udžbenici *Svijet glazbe 4 - 8*, i *Allegro 4 – 8 u glazbenom svijetu*. U daljnoj analizi, u tablicama su doslijedno prenesene informacije koje su dostupne u navedenim udžbenicima⁵ (ime i prezime autora, porijeklo pjesama, tekstova, i dr.). Razlog tome nalazi se u cilju istraživanja koji ne zahtjeva detaljnije istraživanje pjesama. Isto tako ovim načinom prikazivanja informacija željeli smo prikazati se htjelo ujedno prikazati i perspektivu učitelja/učenika te dostupnost i kvalitetu informacija u nastavi.

Svijet glazbe 4 - 6 udžbenici su glazbene kulture od četvrtog do osmog razreda osnovne škole grupe autora koju čine Ante Gašpari, Tonka Lazarić, Nevenka Raguž i Zoran Štefanec, a tiskani su 2014. godine u Zagrebu pod nakladnikom *Alfa*. Sadržaj udžbenika podijeljen je u dva dijela: 1. *Pjesmarica* i 2. *Slušamo glazbu*. Iako se navodi u sadržaju *Kviz znanja* on se odnosi na kviz koji se nalazi isključivo na kompaktnom disku koji je priložen uz svaki pojedini udžbenik.

Vlasta Dvořak, Margita Jeličić Špoljar i Eva Kirchmayer Bilić autorice su udžbenika glazbene kulture od četvrtog do osmog razreda nazvanog *Allegro u glazbenom svijetu 4 – 8* tiskane 2014. godine. Autorice su sadržaj pojedinog udžbenika podijelile na četiri dijela: *Glazbeni bonton*, *Glazbena pjesmarica*, *Glazbena slušaonica* i *Hrvatska tradicijska glazba*. Pojedini udžbenici sadrže dodanu kategoriju koja je u skladu namijenjenom uzrastu pa tako u *Allegro 4 u glazbenom svijetu* pronalazimo

⁵ Pored odabranih udžbeničkih kompleta koji su tiskani 2014. godine na tržištu su prisutni i drugi udžbenički kompleti za nastavu Glazbene kulture poput izdavača *Profil*, *Znanje* i drugih. Iako postoje novija izdanja odabranih udžbenika, ovi udžbenički kompleti odabrani su zbog dostupnosti u knjižnici u trenutku istraživanja.

Podsjetnik koji osim lakšeg razumijevanja pojmova sadrži i igre za lakše ponavljanje gradiva dok je u udžbeniku *Allegro 5 u glazbenom svijetu* dodan dio pod nazivom *Sviranje blokflaute*.

U uvodu udžbenika napominje se da se raznovrsne umjetničke i tradicijske pjesme iz cijelog svijeta koriste u raznim prigodama, a ujedno predstavljaju i mogućnost muziciranja kroz sviranje i tjeloglazbu te ostvarivanja kreativnosti.

Ovi udžbenici odobreni su od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske pod izdavačem *Školska knjiga* koje su tiskane u Zagrebu 2014. godine.

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

4.1. Cilj i zadaci istraživanja

U multikulturalnom okruženju kojem pripada naše društvo, važnu ulogu ima utjecaj različitih kultura na odgojno-obrazovni proces. Stoga je cilj ovoga rada bio, na primjeru odabranih udžbenika koji se koriste u osnovnoj školi u nastavi Glazbene kulture, analizirati sadržaje za pjevanje u razredu kako bi se utvrdila prisutnost multikulturalnih sadržaja, odnosno pjesama različitih kultura i naroda koji imaju status nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Prema definiranom cilju, zadaci su:

- utvrditi broj pjesama koje jasno prikazuju (uz naznačenje u partituri pjesme) pripadnost nekoj drugoj kulturi i narodu
- utvrditi koje su to različite kulture i narodi koji su prisutni i koja su najučestalija
- utvrditi postojanje izvornog teksta i naslova pjesme

4.2. Metoda

U ovom radu je primjenjena metoda analize sadržaja dvaju udžbeničkih kompleta iz Glazbene kulture od četvrtog do osmog razreda. Prvi udžbenički komplet Glazbene kulture je komplet izdavačke kuće *Alfa* pod nazivom *Svijet glazbe 4 – 8*. Drugi udžbenički komplet uključuje udžbenike Glazbene kulture izdavačke kuće *Školska*

knjiga pod nazivom *Allegro u glazbenom svijetu 4 – 8*. Ovi udžbenički kompleti izabrani su zbog vizualne različitosti, preporuke nastavnika Glazbene kulture, ali i zbog česte uporabe na kolegijima *Metodika nastave glazbe 1 i 2* i *Metodički praktikum* u sklopu obaveznih kolegija smjera Glazbene pedagogije na Muzičkoj akademiji u Puli.

Analizirale su se pjesme kojima je na partituri jasno navedena kultura i narod kojem pripada te se na taj način radila podijela pjesama. U okviru analize težilo se odgovoriti na pitanja koja proizlaze iz samog cilja rada.

4.3. Postupak

Nakon odabira udžbenika dvaju izdavača, izrađena je tablica sa sljedećim podacima: redni broj, naziv pjesme, autor glazbe, autor teksta i porijeklo. Tablica je sastavljena na način kako bi omogućila preglednost tijekom analize i interpretacija rezultata. Rezultati prikazuju sljedeće podatke:

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje Hrvatske

Podaci dobiveni iz tablica preneseni su u grafikone. Prvi grafikon namjenjen je za prikazivanje ukupnog broja pjesama u odnosu na pjesme koje pripadaju različitoj kulturi i narodu dok je drugi grafikon namjenjen prikazu pokrivenosti broja pjesama iz udžbenika s brojem priznatih manjina RH. Daljnom detaljnijom analizom utvrđen je broj pjesama koji jasno prikazuju pripadnost nekoj drugoj kulturi i narodu utvrđene su kulture i narodi koja su prisutna i najučestalija, utvrđeno je postojanje izvornih tekstova i naslova pjesama kao i neki popratni nedostaci koji su uočeni prilikom analize poput navedenost autora pjesama i tekstopisaca, problematika u točnosti informacija, itd.

4.4. Prikaz pjesama koje se nalaze u udžbenicima dvaju izdavačkih kuća za predmet Glazbena kultura

Tablica 1. Popis pjesama iz udžbenika *Svijet glazbe 4 (Alfa, 2014)*

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Đačka pjesma	Usmeno prenošenje	Nije navedeno	Nije navedeno ⁶
2.	Buba Mara	Milivoj Koerbler	Stanislav Femenić	Nije navedeno
3.	Đak i jutro	Lovro Županić	Stjepan Jakševac	Nije navedeno
4.	Sve bih dao kad bih znao	Stjepan Mikac	Josip Ivanković	Nije navedeno
5.	Klinček stoji pod oblokom	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
6.	Falile se Kaštelanke	Nije navedeno	Nije navedeno	Pučka popijevka iz Dalmacije
7.	Volim te	Adela Dobrenić	Nije navedeno	Nije navedeno
8.	Divan je svijet	Božidar Antonić	Nije navedeno	Nije navedeno
9.	Veselo mi plovimo	Nije navedeno	Nije navedeno	Engleska
10.	Dojti ću ti	Nije navedeno	Nije navedeno	Medulin
11.	Moja diridika	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
12.	Djetešce nam se rodilo	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatski božićni narodni napjev
13.	Svim na zemlji	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatski božićni narodni napjev
14.	Zdravo budi, mladi Kralju	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
15.	Pahuljice padajte	Petar Stupel	Nije navedeno	Nije navedeno
16.	Zvončići	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
17.	Ples iz davnine	Nije navedeno	Nije navedeno	13. stoljeće
18.	Ples sa šeširom	Nije navedeno	Nije navedeno	Američka dječja

⁶ U udžbenicima nije navedeno porijeklo za sve pjesme. Za potrebe pisanja ovoga rada nije se ulazilo u daljnje istraživanje porijekla pojedinih pjesama te je iz navedenog razloga otvorena mogućnost postojanja više pjesama koja odgovaraju multikulturalnim obilježjima.

19.	Teče, teče bistra voda	Narodna	Nije navedeno	Nije navedeno
20.	Mjesečev pjesnik	Josip Kaplan	Nije navedeno	Nije navedeno
21.	Združena slova	Vladimir Tomerin	Nije navedeno	Nije navedeno
22.	Maestral	Ivica Stamać	Nije navedeno	Nije navedeno
23.	Miš mi je polje popasel	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska
24.	Čestitka majčici	Josip Kaplan	Nije navedeno	Nije navedeno
25.	Nina, nena	Nije navedeno	Nije navedeno	Primorje
26.	Himna zadrugara	Arsen Dedić	Drago Britvić	Nije navedeno
27.	Zapetljancija	Ante Gašparđi	Ivica Vanja Rorić	Nije navedeno
28.	Postoji jedan	Zvonko Špišić	Nije navedeno	Nije navedeno
29.	Farandine moj	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
30.	Domovino	Narodni napjev	Nije navedeno	Nije navedeno
31.	Do, Re, Mi	Richard Rodgers	Nije navedeno	Nije navedeno
32.	Dani	Alfi Kabiljo	Nije navedeno	Nije navedeno
33.	Zekini jadi	Alfi Kabiljo	Nije navedeno	Nije navedeno
34.	Lijepa riječ sva otvara vrata	Mišo Doležal	Nije navedeno	Nije navedeno

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 34
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 2
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Engleska i Sjedinjene Američke Države

Tablica 2. Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 5 (Alfa, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Do, Re, Mi	Richard Rogers	Prepjev: Arsen Dedić	Nije navedeno
2.	Zdravo maleni	Alfi Kabiljo	Milan Grgić	Nije navedeno
3.	Zaplovi barka	Nije navedeno	Nije navedeno	Engleska

4.	Lovcu	Marija Matanović	Grigor Vitez	Nije navedeno
5.	Kriči, kriči, tiček	Nije navedeno	Nije navedeno	Prigorje
6.	Naše pjesme	Vladimir Tomerlin	Ratko Zvrko	Nije navedeno
7.	Izgubljena cipela	Doris Babić	Nije navedeno	Nije navedeno
8.	Diri, diri, tago	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
9.	Tekla voda Karašica	Nije navedeno	Nije navedeno	Valpovo
10.	Ćuk sedi	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
11.	Nabrala je jabuke petrovke	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
12.	Ja posijah repu	Nije navedeno	Nije navedeno	Okolica Jaske
13.	Nevjestica	Nije navedeno	Nije navedeno	Ukrajina
14.	Dok mjesec sja	Jean - Baptiste Lully	Prepjev: Truda Reich	Nije navedeno
15.	Gdje je onaj cvijetak žuti	Giovanni Battista Pergolesi	Nije navedeno	Nije navedeno
16.	Šumi kiša	Alfi Kabiljo	Stanislav Femenić	Nije navedeno
17.	Jesenska pjesma	V. Stojanov	Nije navedeno	Nije navedeno
18.	Breza	Nije navedeno	Nije navedeno	Ruska narodna
19.	Svetom Nikoli	Marija Matanović	Nije navedeno	Nije navedeno
20.	Radujte se narodi	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska narodna
21.	U to vrijeme godišta	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska narodna
22.	O pastiri, čudo novo	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
23.	Dobre vam večer, gospodar	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
24.	Školsko zvono	Karel Karow	Nije navedeno	Nije navedeno
25.	Ah, što volim	J.S. Bach	Prepjev: Truda Reich	Nije navedeno
26.	Blistaj, blistaj zvijezdo mala	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
27.	Gle stiže svibanj	Nije navedeno	Nije navedeno	Popijevka iz Nizozemske
28.	Sretnuli smo puža	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje

29.	Da sam ptica	Miloš Pernić	Nije navedeno	Nije navedeno
30.	Dijelila se lađa	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
31.	Još Hrvatska ni propala	Ferdo Livadić	Ljudevit Gaj	Nije navedeno
32.	Mi smo, braćo	Mijo Hajko	Mato Topalović	Nije navedeno
33.	Oj, Hrvatska, oj!	Nepoznati autor	Ljudevit Gaj	Nije navedeno
34.	Lijepa naša domovino	Josip Runjanin	Antun Mihanović	Nije navedeno
35.	Moja diridika	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
36.	Marjane, Marjane	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
37.	Katarina, zlata kći	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra
38.	Liko moja, tamburice stara	Nije navedeno	Nije navedeno	Lika
39.	Dobro jutro, majka, evo zelenjaka	Nije navedeno	Nije navedeno	Podravina
40.	Tu za repu, tu za len	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 40
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 4
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Engleska, Ukrajina, Rusija i Nizozemska

Tablica 3. Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 6 (Alfa, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Nek' svud ljubav sja	Nije navedeno	Nije navedeno	Belgija
2.	Moja škola	Nada Konecki	Silvija Jelić, Natalija Rek	Nije navedeno
3.	Milost (Amazing Grace)	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
4.	Samobor je lepi varoš	Nije navedeno	Nije navedeno	Samobor
5.	Kiša pada	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska narodna
6.	U gori raste zelen bor	Tradicionalna	Nije navedeno	Nije navedeno
7.	Kada se pjeva	Nije navedeno	Nije navedeno	Poljska

8.	Lan ćemo brati	Nije navedeno	Nije navedeno	Švedska
9.	Pozvale su dekle dečke	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska (Pitomača)
10.	Oda radosti	Ludwig van Beethoven	Friedrich Schiller	Nije navedeno
11.	Faljila se Jagica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
12.	Beskrajna sreća	Franz Schubert	Janko Žganjer	Nije navedeno
13.	Veseli se, Majko Božja	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska
14.	We Wish You a Merry Christmas	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
15.	Sretna nova godina	Arsen Dedić	Nije navedeno	Nije navedeno
16.	Smokvica se zeleni	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra
17.	U našeg Marina	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
18.	Marice, dušo, Marice, srce	Ivo Tijardović	Nije navedeno	Nije navedeno
19.	Zaspal Janko	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
20.	Ej, Smiljaniću	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
21.	Maestro muzika	Arsen Dedić	Nije navedeno	Nije navedeno
22.	Čežnja za proljećem	Wolfgang Amadeus Mozart	Prepjev: Truda Reich	Nije navedeno
23.	Anne Marie	Nije navedeno	Nije navedeno	Nizozemska
24.	Našim šorom, Jagodo	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
25.	Iznad duge	Harold Arlen	Nije navedeno	Nije navedeno
26.	Yellow Submarine	John Lennon/ Paul McCartney	Nije navedeno	Nije navedeno
27.	Plovi barka	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
28.	Sailing	Gavin Sutherland	Nije navedeno	Nije navedeno

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 28
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 4
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Belgija, Poljska, Švedska i Nizozemska

Tablica 4. Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 7 (Alfa, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Nek' svud ljubav sja	Nije navedeno	Nije navedeno	Belgija
2.	Kad se pjeva	Nije navedeno	Nije navedeno	Poljska
3.	Katarina, zlata kći	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
4.	Župčice lijepa	Nije navedeno	Nije navedeno	Dubrovnik
5.	Ako spavaš, vilo moja	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
6.	Baroš, oj Barica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
7.	Jankič je dojahal	Nije navedeno	Nije navedeno	Prigorje
8.	Posavski drmeš	Nije navedeno	Nije navedeno	Posavina
9.	Alaj volim u kolu igrati	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
10.	Podravina moja mila	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
11.	Oj Korano	Nije navedeno	Nije navedeno	Duga Resa
12.	Michael, Row the Boat Ashore	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
13.	Bože moj	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
14.	Primi ove darove	Tradicionalna duhovna	Nije navedeno	Nije navedeno
15.	Okitimo dom (Deck the Halls)	Nije navedeno	Nije navedeno	Wales
16.	Oda radosti	Ludwig van Beethoven	Friedrich Schiller	Nije navedeno
17.	Gdje je onaj cvijetak žuti	Giovanni Battista Pergolesi	Prepjev: Janko Žganjer	Nije navedeno
18.	Laku noć	Johannes Brahms	Nije navedeno	Nije navedeno
19.	Ružica u gaju	Franz Schubert	Nije navedeno	Nije navedeno
20.	Lijepa naša domovino	Josip Runjanin	Antun Mihanović	Nije navedeno
21.	Još Hrvatska ni propala	Ferdo Livadić	Ljudevit Gaj	Nije navedeno
22.	Pada kiša	Nije navedeno	Prepjev: Tonka Lazarić	Mađarska
23.	Tumbalalaika	Nije navedeno	Nije navedeno	Izrael
24.	Suzana	Stephen Frost	Prepjev: Majda	Sjedinjene

			Makovec - Joksimović	Američke Države
25.	Bella bimba	Nije navedeno	Prepjev: Stjepan Novačić	Italija
26.	Yesterday	John Lennon/Paul McCartney	Nije navedeno	Nije navedeno
27.	Neka cijeli ovaj svijet	Alfi Kabiljo	Nije navedeno	Nije navedeno
28.	Popevke sam slagal	Vlaho Paljetak	Dragutin Domjanić	Nije navedeno
30.	Sjećanje na Velu Luku	Branko Žuvela	Branko Žuvela	Nije navedeno
31.	Vratija se Šime	Nikica Kalogjera	Arsen Dedić	Nije navedeno

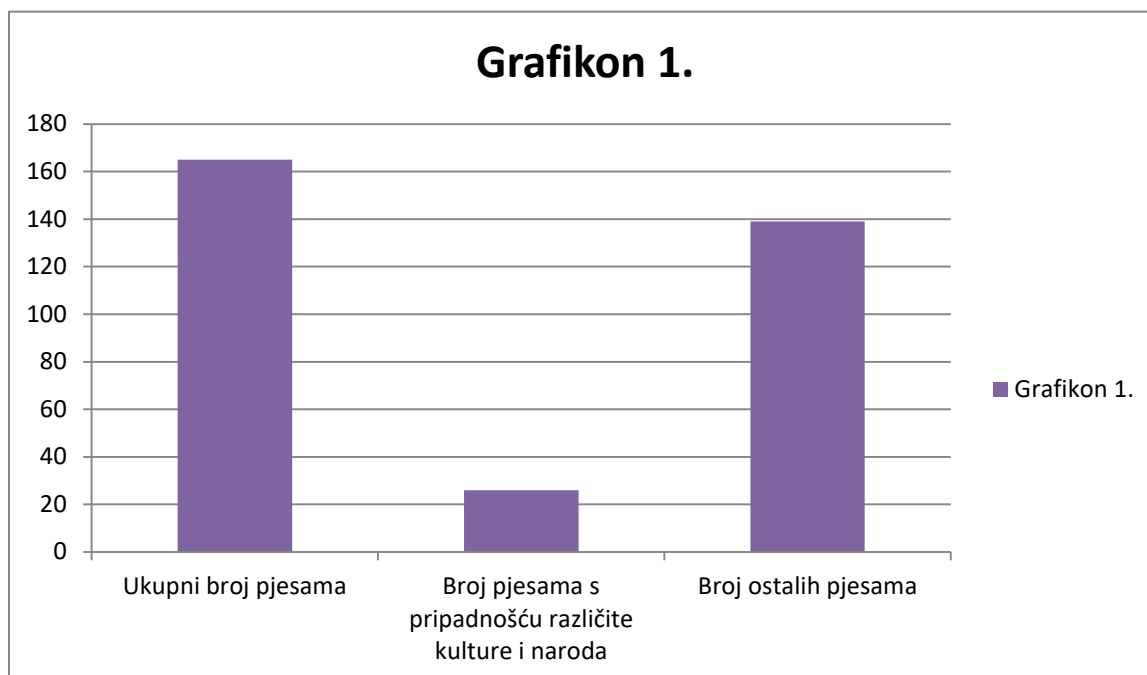
- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 31
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 7
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Belgija, Poljska, Wales, Mađarska, Izrael, Sjedinjene Američke Države i Italija

Tablica 5. Popis pjesama iz udžbenika *Svijet glazbe 8 (Alfa, 2014.)*

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Yesterday	John Lennon/Paul McCartney	Nije navedeno	Nije navedeno
2.	Neka cijeli ovaj svijet	Alfi Kabiljo	Nije navedeno	Nije navedeno
3.	Bilo vavek veselo	Nije navedeno	Nije navedeno	Srednja Istra
4.	Vehni, vehni fijolica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
5.	Sinoć kad sam ti proša	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
6.	Za ribara	narodna, obr. Ljubo Stipišić	Nije navedeno	Biograd n/m
7.	Svaka puca rada tanca	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje

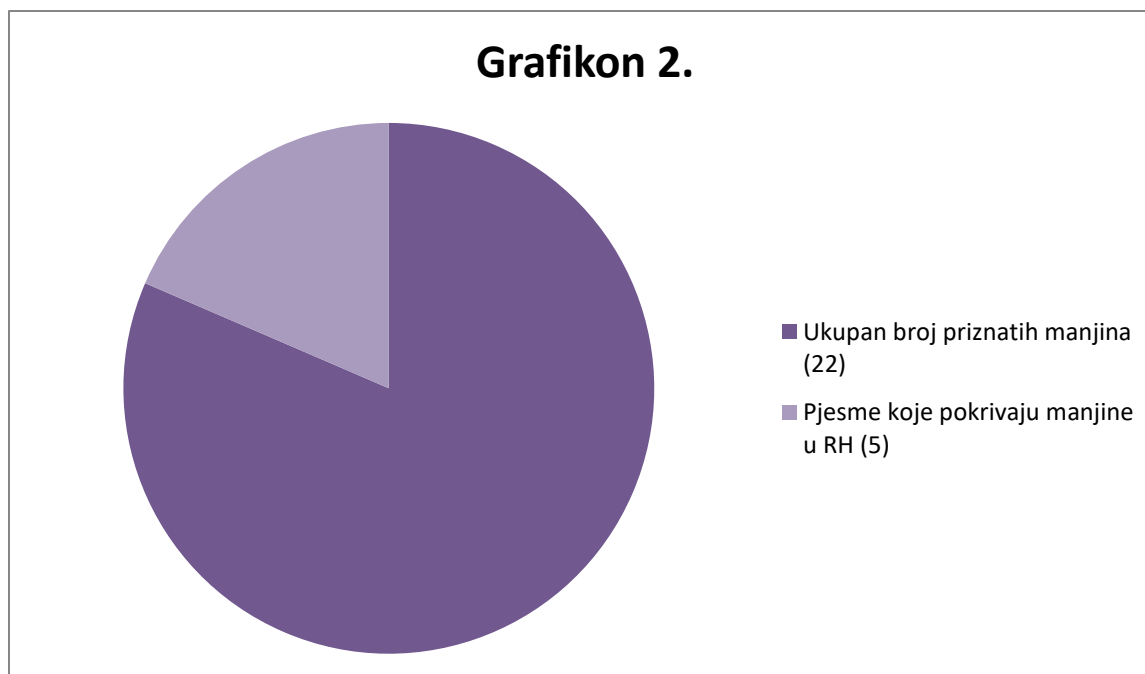
8.	Lepe ti je Zagorje zelene	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
9.	Bećarac	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
10.	Snočka sam ti draga	Nije navedeno	Nije navedeno	Podravina
11.	Letovanić	Nije navedeno	Nije navedeno	Pokuplje
12.	Pjevaj hvale, Magdaleno	CO	Nije navedeno	Nije navedeno
13.	Tiha noć	Franz Gruber	Nije navedeno	Nije navedeno
14.	Radost svijetu svom	L. mason	Nije navedeno	Nije navedeno
15.	Go Down, Moses	Nije navedeno	Nije navedeno	Crnačka duhovna
16.	Braćo moja, radujmo se (Joshua Fought The Battle Of Jericho)	Nije navedeno	Nije navedeno	Crnačka duhovna
17.	Lastavicam	Ivan pl. Zajc	Nije navedeno	Nije navedeno
18.	U boj, u boj	Ivan pl. Zajc	Nije navedeno	Nije navedeno
19.	Gle igre li krasne	Wolfgang Amadeus Mozart	Prepjev: Janko Žganjer	Nije navedeno
20.	Pjesma rastanka	Nije navedeno	Nije navedeno	Škotska
21.	Nek' vlada mir	Nije navedeno	Nije navedeno	Izrael
22.	Ptica pjev	Nije navedeno	Nije navedeno	Engleska
23.	Clementine	Nije navedeno	Nije navedeno	SAD
24.	Kaćuša	Nije navedeno	Nije navedeno	Ukrajina
25.	Malaguēna	Nije navedeno	Nije navedeno	Španjolska
26.	Santa Lucia	Teodoro Cottrau	Teodoro Cottrau; prepjev: Mario Kinel	Nije navedeno
27.	Jesenje lišće	Nije navedeno	Nije navedeno	Starogradska
28.	La musica di notte	Đelo Jusić	Nije navedeno	Nije navedeno
30.	Blowin' in the Wind	Bob Dylan	Nije navedeno	Nije navedeno
31.	Oh, When the Saints Go Marchin' in	Nije navedeno	Nije navedeno	Crnačka duhovna
32.	Vjeruj u ljubav	Zdenko Runjić	Nije navedeno	Nije navedeno

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 32
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 9
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Afroamerikanci⁷, Škotska, Izrael, Engleska, Sjedinjene Američke Države, Ukrajina i Španjolska.

Grafikon 1. Prikaz ukupnog broja pjesama kompleta udžbenika izdavača „Alfa“ u odnosu na pjesme s pripadnošću različite kulture i naroda

⁷ U udžbeniku izdavača *Alfa* je navedeno na partituri pjesme „*Crnačka duhovna*“ te se taj naziv nalazi i u tablici.

Grafikon 2. Prikaz pokrivenosti broja pjesama iz udžbenika s brojem priznatih nacionalnih manjina RH

Tablica 6. Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 4 (Školska knjiga, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Za glas i stas	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Engleska
2.	Notni stan	Marija Matanović	Marija Matanović	Nije navedeno
3.	Sve bih dao kad bih znao	Stjepan Mikac	Josip Ivanković	Nije navedeno
4.	Puži, muži	Milivoj Korbler	Radovan Mikić	Nije navedeno
5.	Još Hrvatska ni propala	Ferdo Livadić	Ljudevit Gaj	Nije navedeno
6.	Trninica	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
7.	Klinček stoji pod oblakom	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
8.	Nina nena	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko primorje
9.	Falile se Kaštelanke	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
10.	Tekla voda Karašica	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija

11.	Đačka pjesma	Ivan pl. Zajc	Ljudevit Varjačić	Nije navedeno
12.	Večernji spokoj	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Njemačka
13.	Mali ribolovac	Nije navedeno	Nije navedeno	Aljaska
14.	Žabac dirigent	Pero Gotovac	Lena Politeo	Nije navedeno
15.	Oj, Djetešce moje drago	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska božićna
16.	Radost svijetu	Georg Friedrich Händel	Prepjev: N.N.	Nije navedeno
17.	Sretna nova godina	Arsen Dedić	Arsen Dedić	Nije navedeno
18.	En, ten, tini	Pero Gotovac	Nije navedeno	Nije navedeno
19.	Stodola Pumpa	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Češka
20.	Tri listića	Nije navedeno	Nije navedeno	Španjolska
21.	Uspavanka	Wolfgang Amadeus Mozart	Nije navedeno	Nije navedeno
22.	Volim te	Adela Dobrić Jelača	Mladen Kušec	Nije navedeno
23.	Kesni sneg	Stjepan Mikac	Dragutin Domjanić	Nije navedeno
24.	Ča, ča, ča	Heinz Lemmermann	Christel Süßmann, prepjev: Stjepan Novačić	Nije navedeno
25.	Ha-ha-ha, ho-ho-ho	Zvonko Špišić	Stjepan Jakševac	Nije navedeno
26.	Do, re, mi	Richard Rodgers	Prepjev: Ana Bešlin	Nije navedeno
27.	Mama	Skënder Gjinali	Skënder Gjinali	Nije navedeno
28.	Maestro, muzika!	Arsen Dedić	Arsen Dedić	Nije navedeno
30.	Dva i dva su četiri	Nepoznati autor	Nije navedeno	Nije navedeno
31.	Dani	Nije navedeno	Nije navedeno	Nije navedeno
32.	Himna zadrugara	Arsen Dedić	Arsen Dedić	Nije navedeno
33.	Uvijek nek' bude sunce	Arkadi Ostrovski	Arkadi Ostrovski	Nije navedeno

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 33
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 5
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Engleska, Njemačka, Aljaska, Češka i Španjolska

Tablica 7. Popis pjesama iz udžbenika *Allegro u glazbenom svijetu 5* (Školska knjiga, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Pjesma mira	Anita Gergorić	Anita Gergorić	Nije navedeno
2.	Supercalifragilisticexpialidocius (Sjajnokaokakavčiribiribaripokus)	Richard M. Sherman	Robert B. Sherman; prepjev Vlasta Dvořak	Nije navedeno
3.	Meknite se vse gore	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
4.	Ja posijah repu	Nije navedeno	Nije navedeno	Posavina
5.	Domovina sa mnom raste	Dalibor Paulik	Zorica Klinžić	Nije navedeno
6.	Lijepa naša domovino	Josip Runjanin	Antun Mihanović	Nije navedeno
7.	Moja diridika	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
8.	Sve ptičice iz gore	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
9.	Ah, što volim	Johann Sebastian Bach	Johann Sebastian Bach, prepjev: Truda Reich	Nije navedeno
10.	Rastanak s taborom	Milivoj Korbler	Ljubica Leđenac	Nije navedeno
11.	Shalom - kanon	Nije navedeno	Nije navedeno	Židovska

12.	Vjetar	Nikša Njirić	N. N.	Nije navedeno
13.	Kvartet	Josip Lulić	Josip Lulić	Nije navedeno
14.	Mehki Snežek	Nije navedeno	Prepjev: Mijo Škvorc	Francuska
15.	Veselje ti navješćujem	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska tradicijska
16.	U livadi pod jasenom	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
17.	Sinkopa	Lovro Županović	Nije navedeno	Nije navedeno
18.	Postoji jedan	Zvonko Špišić	Zvonko Špišić	Nije navedeno
19.	Hello, ma baby	Joseph Howard, Ida Emerson	Joseph Howard, Ida Emerson, prepjev: Vlasta Dvořak	Nije navedeno
20.	Orkestar	Nije navedeno	Nije navedeno	Austrija
21.	Tu za repu	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
22.	Rođendanska popijevka	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska
23.	Sretan rođendan	Mildred J. Hill	Nije navedeno	Nije navedeno
24.	Ljetno prijateljstvo	Anita Gergorić	Sanjin marković	Nije navedeno
25.	Gdje su one ptičice	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
26.	Papagaj	Peter Ehlebracht	Peter Ehlebracht; prepjev: Vlasta Dvořak	Nije navedeno
27.	Djevojke iz La Rochellea	Nije navedeno	Prepjev: Marija Renota	Francuska
28.	Kostreno, Kostreno	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko primorje
30.	Po lojtrici gor i dol	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
31.	Lepi Juro kres nalaže	Nije navedeno	Nije navedeno	Turopolje
32.	Posavski drmeš (Kiša pada neven vene)	Nije navedeno	Nije navedeno	Posavina

33.	Pozvale su dekle dečke	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
34.	Janica je fajn snešica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
35.	Grad se beli	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
36.	Mi idemo, Ljeljo	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
37.	Ranče	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
38.	Bećarac	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
39.	Projden kroz pasike	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
40.	Čija je ono divojka	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
41.	Cviće moje, i ja bi te brala	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
42.	Sinjska rera	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
43.	Lička jadovanka	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
44.	Priko Kapele	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
45.	Popuhnul je tihi vetar	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje
46.	Smokvica se zeleni	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje
47.	Sette passi	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 47
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 4
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Židovi, Francuska i Austrija

Tablica 8. Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 6 (Školska knjiga, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Ima jedan razred	Mario Bogliuni	Stjepan Jakševac	Nije navedeno
2.	Rock - razgibavanje	N. N.	Nije navedeno	Nije navedeno
3.	Ribarova Jana	N.N.	August Šenoa	Nije navedeno
4.	Klakar	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
5.	Osvajanje raja	Vangelis	Vangelis	Nije navedeno
6.	Junak iz Like	Mijo Majer	Nije navedeno	Nije navedeno
7.	Oj, ti vilo, vilo Velebita	N. N.	Danilo Medić	Nije navedeno
8.	Calypso	Rainer Pachner	Rainer Pachner	Nije navedeno
9.	Kačuša	Nije navedeno	Nije navedeno	Ukrajina
10.	Letovanić	Nije navedeno	Nije navedeno	Pokuplje
11.	Ovog vrimena	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
12.	Pristupite vjerni (Adeste fideles)	John Reading	opat Borderies	Nije navedeno
13.	Dober vam večer gospodar	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatska koledarska popijevka
14.	Skakavac	Milivoj Körbler	Silva Štefan	Nije navedeno
15.	Jodler	Cay Womack	Cay Womack; prepjev: Vlasta Dvořak	Nije navedeno
16.	2 u 1	Nije navedeno	prepjev: Vlasta Dvořak	Nije navedeno
17.	Samo jedna pjesma	Frank Churchill	Frank Churchill; prepjev: Vlasta Dvořak	Nije navedeno
18.	Oda radosti	Ludwig van Beethoven	Friedrich Schiller; prepjev: Ivo Runtić	Nije navedeno
19.	Protuletje nam dohaja	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
20.	Ružmarinče	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
21.	Santa Lucia	Teodoro Cottran	Prepjev: Mario Kinel	Nije navedeno

22.	Mama el baion	Mac Gillar	Mac Gillar; prepjev: Vera Jakovljević	Nije navedeno
23.	To su djeca	Zdenko Runjić	Zorica Zukić	Nije navedeno
24.	Nek svud ljubav sja	Nije navedeno	Nije navedeno	Belgija
25.	Po lojtrici gor i dol	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
26.	Lepi Juro kres nalaže	Nije navedeno	Nije navedeno	Turopolje
27.	Posavski drmeš (Kiša pada neven vene)	Nije navedeno	Nije navedeno	Posavina
28.	Pozvale su dekle dečke	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
30.	Janica je fajn snešica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
31.	Grad se beli	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
32.	Mi idemo, Ljeljo	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
33.	Ranče	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
34.	Bećarac	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
35.	Projden kroz pasike	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
36.	Čija je ono divojka	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
37.	Cviće moje, i ja bi te brala	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
38.	Sinjska rera	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
39.	Lička jadovanka	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
40.	Priko Kapele	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
41.	Popuhnul je tihi vetar	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje
42.	Smokvica se zeleni	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje
43.	Sette passi	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 43
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 2
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Ukrajina i Belgija

Tablica 9. Popis pjesama iz udžbenika *Allegro u glazbenom svijetu 7* (Školska knjiga, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Svijet, svijet	Alfi Kabiljo	Milan Grgić	Nije navedeno
2.	Djevojka i lovac	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Poljska
3.	Vesela je Šokadija	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
4.	Podno Klisa	N. N.	Nije navedeno	Nije navedeno
5.	Tvoja zemlja	Alfi Kabiljo	Drago Britvić	Nije navedeno
6.	Ole con ole	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Španjolska
7.	Sidite anđeli	Nije navedeno	Nije navedeno	Afroamerička duhovna
8.	Potecite pastiri	Nije navedeno	Nije navedeno	Samobor
9.	O Sanctissima	Nije navedeno	Nije navedeno	Italija
10.	Zvone praporci	Nije navedeno	Nije navedeno	Rusija
11.	Krumpir boogie	Lisa Wittman	Marianne Kupper, prepjev: Vlasta Dvořak	Nije navedeno
12.	My sweet sweeting	Nije navedeno	Nije navedeno	Havaji
13.	Babylon - kanon	Lee Hays/ Don McLean	Lee Hays/ Don McLean, iz psalma 137.	Nije navedeno
14.	Sambalele	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Brazil
15.	Krasna zemljo, Istro mila	Matko Brajša - Rašan	Matko Brajša - Rašan	-
16.	Zvečera ću	Nije navedeno	Nije navedeno	Podravina

17.	Tina singu	Nije navedeno	Nije navedeno	Afrika
18.	Eleno, kerko Eleno	Nije navedeno	Nije navedeno	Makedonija
19.	La cucaracha	Nije navedeno	Nije navedeno	Meksiko
20.	Djeca Pireja	Manos Hadjidakis	Prepjev: Miroslav Antić	Nije navedeno
21.	Po lojtrici gor i dol	Nije navedeno	Nije navedeno	Hrvatsko zagorje
22.	Lepi Juro kres nalaže	Nije navedeno	Nije navedeno	Turopolje
23.	Posavski drmeš (Kiša pada neven vene)	Nije navedeno	Nije navedeno	Posavina
24.	Pozvale su dekile dečke	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
25.	Janica je fajn snešica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
26.	Grad se beli	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje i Podravina
27.	Mi idemo, Ljeljo	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
28.	Ranče	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
30.	Bećarac	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija i Baranja
31.	Projden kroz pasike	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
32.	Čija je ono divojka	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
33.	Cviće moje, i ja bi te brala	Nije navedeno	Nije navedeno	Dalmacija
34.	Sinjska rera	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
35.	Lička jadovanka	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
36.	Priko Kapele	Nije navedeno	Nije navedeno	Gorska Hrvatska
37.	Popuhnul je tihi vetar	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje
38.	Smokvica se zeleni	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje
39.	Sette passi	Nije navedeno	Nije navedeno	Istra i Hrvatsko primorje

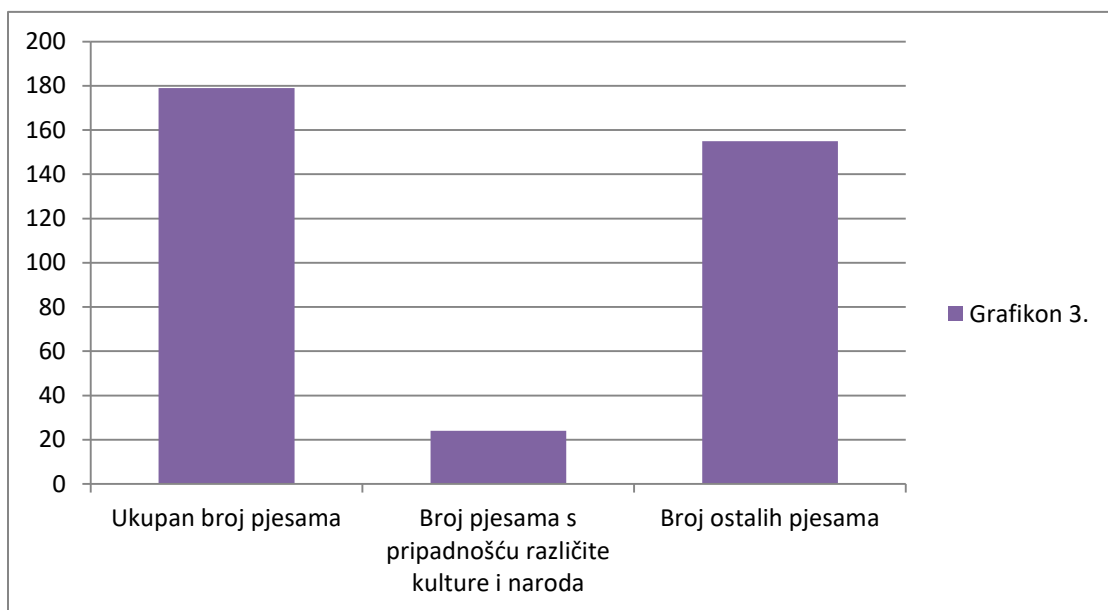
- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 39
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 10
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Poljska, Španjolska, Afroamerikanci, Italija, Rusija, Havaji, Brazil, Afrika, Makedonija i Meksiko

Tablica 10. Popis pjesama iz udžbenika *Allegro u glazbenom svijetu 8* (Školska knjiga, 2014.)

r.br.	Naziv pjesme	Autor glazbe	Autor teksta	Porijeklo
1.	Vehni, vehni, fijolica	Nije navedeno	Nije navedeno	Međimurje
2.	Iznad polja makova	Peter Seeger	Peter Seeger; prepjev: Drago Britvić	Nije navedeno
3.	Oko jedne hiže navek tiči lete	Arsen Dedić	Drago Britvić	Nije navedeno
4.	Živila Hrvatska	Ivan pl. Zajc	August Šenoa	Nije navedeno
5.	Neka cijeli ovaj svijet	Alfi Kabiljo	Milan Grgić	Nije navedeno
6.	Božićna	Alan Bjelinski	Ivan Kuliš	Nije navedeno
7.	The Little Drummer Boy (Mali bubnjar)	Katherine Kennicott Davis	Katherine Kennicott Davis	Nije navedeno
8.	Down by the Riverside	Nije navedeno	Nije navedeno	Afroamerička duhovna
9.	All you Need is Love	John Lennon, Paul McCartney	John Lennon, Paul McCartney	Nije navedeno
10.	As Tears Go By (Dok suze klize)	Mick Jagger, Keith Richards	Mick Jagger, Keith Richards	Nije navedeno
11.	Mramor, kamen i željezo	Drafi Deutscher/ Christian Bruhn	Gunter Loose; prepjev: Toni Studeny (VIS <i>Roboti</i>)	Nije navedeno
12.	Limba	Nije navedeno	Prepjev: Vlasta Dvořak	Gvajana
13.	Oko moje plavo i garavo	Nije navedeno	Nije navedeno	Slavonija
14.	Tamo na rivi	Mario Nardelli	Mario Nardelli	Nije navedeno

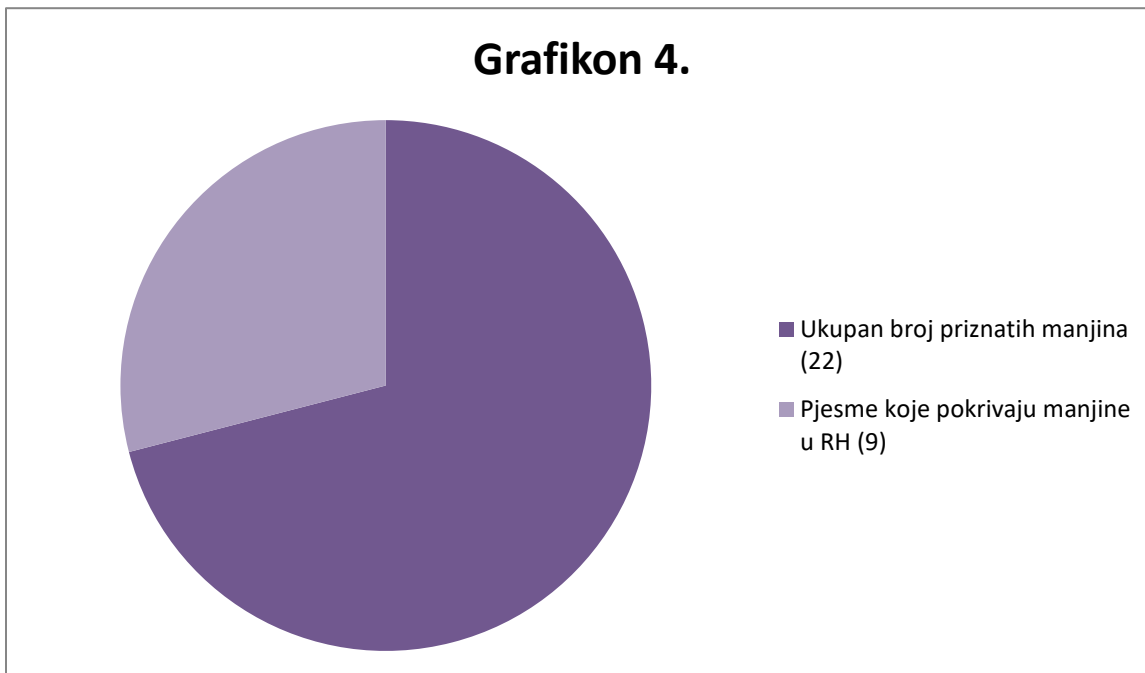
15.	Kam da se pojde	Miroslav Gavrilović	Stjepan jakševac	Nije navedeno
16.	Amigos para siempre (Prijatelji zauvijek)	Andrew Lloyd Webber	Don Black	Nije navedeno
17.	Pjesma rastanka	Nije navedeno	Nije navedeno	Škotska

- Ukupan broj pjesama za pjevanje u razredu: 17
- Broj pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu: 3
- Kulture i narodi kojima pripadaju pjesme, a isključuju područje RH: Afroamerikanci, Gvajana i Škotska

Grafikon 3. *Prikaz ukupnog broja pjesama kompleta udžbenika izdavača „Školska knjiga“ u odnosu na pjesme s pripadnošću različite kulture i naroda*

Grafikon 4.

Grafikon 4. Prikaz pokrivenosti broja pjesama iz udžbenika s brojem priznatih nacionalnih manjina

4.5. Rezultati

Iz dobivenih rezultata istraživanja udžbenika za nastavu Glazbene kulture, a prema prikazanim analizama, dolazimo do sljedećih podataka:

- komplet udžbenika izdavača *Alfa* sadrži 26 pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu od ukupno 165 pjesama za pjevanje u razredu.
- udžbenici izdavača *Školska knjiga* sadrži 24 pjesme koje pripadaju različitoj kulturi i narodu od ukupno 179 pjesama.

Možemo zaključiti kako pjesme različite pripadnosti (narodne i kulturne) ne pokrivaju niti četvrtinu ukupnog broja pjesama pojedinog kompleta udžbenika (*Graf 1, Graf 3*). Iako oba udžbenička kompleta sadrže različiti ukupni broj pjesama, ukupni broj pjesama različite kulture i naroda gotovo pa je jednaka.

Pjesme iz oba udžbenička kompleta koje ne pripadaju području naše države već pripadaju slijedećim kulturama i narodima: Afroamerikanci, Engleska, SAD, Ukrajina, Rusija, Nizozemska, Belgija, Poljska, Švedska, Wales, Mađarska, Izrael, Italija,

Škotska, Španjolska, Njemačka, Aljaska, Češka, Židovi, Francuska, Austrija, Havaji, Brazil, Afrika, Makedonija, Meksiko i Gvajana. Najčešće su korištene pjesme s područja Engleske te duhovne pjesme Afroamerikanaca.

Daljnijom analizom pjesama koje ne pripadaju hrvatskom području utvrđeno je kako su informacije o pojedinoj pjesmi nedostatne. Većina pjesama je prepjevana i većina pjesama ne sadrži nikakve informacije o originalnim nazivima te je time utvrđivanje točnosti izvornog teksta i naslova uskraćena. Ipak, osvrnemo li se na udžbenike *Svijet glazbe 7 i 8 (Tablica 4, Tablica 5)* možemo vidjeti kako su pojedine pjesme u izvornom obliku kao što su pjesme *Go Down, Moses* i *Oh, When the Saints Go Marchin' in* dok pjesme *Pjesma rastanka, Nek' vlada mir, Clementine, Okitimo dom (Deck the Halls)* i *Tumbalalaika* sadrže uz prepjev pjesama i originalni tekst. Iz nekih pak pjesama kao što je pjesma *Bella bimba* možemo samo nagađati radi li se o izvornom nazivu talijanske pjesme ili ne s obzirom da je pjesma prepjevana.

Navedene ili slične slučajeve nalazimo i u *Allegro u glazbenom svijetu 7* gdje je primjerice pjesma *Sidite anđeli* naslovljena na hrvatskom jeziku, a ostatak teksta je originalan. Pjesme *O Sanctissima, My sweet sweeting, Babylon, Tina singu, Eleno, kerko, Eleno, La cucaracha* su prikazane s izvornim tekstom i naslovom. Istu problematiku poput već navedene pjesme *Bella bimba* sadrži i španjolska pjesma *Ole con ole*.

Nadalje, uočena je netočnost u određenju pripadnosti kulturi i narodu kod pjesme *Nevjestica*⁸ koja se nalazi u udžbeniku *Svijet glazbe 5 (Tablica 2, br. 13)*. Navedeno je kako pjesma dolazi s područja Ukrajine što je i točno, ali ono što se ne navodi je da ona pripada narodu Rusina koji nastanjuje područje Ukrajine (Karpata). Slično je i kod pjesme *Kaćuša*⁹ iz udžbenika *Svijet glazbe 8 (Tablica 5, br. 24)*, koja je navedena kao

⁸ U zbirci pjesama *Naša pisnja* (prijevod: Naša pjesma) autora Onufrija Timka ova pjesma nosi naziv *Oj to tam na hori dubina* koji je kao takav u narodu poznat i korišten. U opisu pjesme autor navodi kako je pjesma narodna s područja „iza Karpata“ koju su svećenici-učitelji donijeli na područje Panonije u vrijeme prije Prvog svjetskog rata te je prvotno imala samo jednu strofu. S vremenom su strofe nadograđene kako bi ljudi što duže uživali u njezinom izvođenju (Timko, 1989.).

⁹ Kaćuša se pojavila 1938. godine. Riječi za pjesmu napisao je pjesnik Mihail Isakovski. Ubrzo je upoznao Matveja Blanteru koji je odmah napisao glazbu. Kaćuša je prvi put izvedena u Moskvi na prvom koncertu Državnog jazz orkestra koju je pjevala Valentina Batischeva. Izvor: www.culture.ru (31.7.2019.)

pjesma s područja Ukrajine iako je pjesma nastala u državi bivšeg SSSR-a, a njezini nenavedeni autori su rusi Matvei Blanter (autor glazbe) i Mikhail Isakovsky (autor teksta).

U cjelokupnom pregledu pjesama koje pripadaju različitoj kulturi i narodu navedeni autori prepjeva su navedeni samo ponegdje, ali nigdje nije navedeno radi li se o tradicionalnim pjesmama ili pak o novonastalim pjesmama kao ni koji su njihovi autori. Jedina iznimka je pjesma *Suzana* pod rednim brojem 24. iz *Tablice 4.* koja nam prikazuje uz porijeklo i autora glazbe.

Na temelju usporedbe tablica, grafikona i popisa priznatih nacionalnih manjina koje žive u Hrvatskoj, analizirani udžbenici sa sadržajem pjesama odnose se na svega 10 od 22 nacionalne manjine i to:

- Austrijance,
- Čehe,
- Mađare,
- Makedonce,
- Nijemce,
- Poljake,
- Ruse,
- Talijane,
- Ukrajince i
- Židove.

Iz navedenog možemo zaključiti kako su pjesme multikulturalnih obilježja iz analiziranih kompleta udžbenika pokrile svega polovicu priznatih nacionalnih manjina koje žive u Hrvatskoj (Grafikon 2, Grafikon 4).

ZAKLJUČAK

Vodimo li se kriterijem u kojem je prisutnost, bez obzira na broj pjesama različite kulture i naroda, prikaz multikulturalizma u nastavi glazbene kulture, u tom slučaju ovi udžbenički kompleti ispunjavaju takav kriterij. Ipak, kao što pjesma nije samo pjesma u koliko ne sadrži sve svoje elemente tako ni multikulturalizam bez svojih elemenata nije postojan. Dobiveni rezultati izvršene analize otvaraju čitav niz pitanja: Kako i na koji način učitelji glazbe prenose na učenike multikulturalne vrijednosti glazbe ako sami imaju premalo informacija o tome? Koliko visokoškolske obrazovne ustanove pripremaju studente, buduće učitelje na taj dio obrazovanja? Koliko su studenti takvih ustanova zajedno s učiteljima glazbe upućeni u dublje poznavanje takvih pjesama? Kako će učitelji glazbe prenijeti učenicima znanje o multikulturalnim vrijednostima glazbe i glazbenih sadržaja ako i sami imaju vrlo malo informacija o tome ili im nije jasna svrha takvog obrazovanja?

Iduća problematika bila bi usmjerena na tekst pjesama iz analiziranih udžbenika. Prepjevane pjesme koje djeca nauče tijekom školovanja ostaju u sjećanju upravo takve (prepjevane) i ako se zaista ne daje na značaju detaljnijem upoznavanju pjesama onda se smisao njihovog učenja gubi. Dobrobiti učenja izvornog teksta bile bi usmjerene na povezivanje pjesama s drugim kulturama u budućnosti, na bolju interakcija s drugim narodima i bolje poznavanje drugih kultura.

Prijedlog je kako bi udžbenici trebali sadržavali više informacija o pojedinoj pjesmi, ali i kako bi se trebala posvetiti veća pozornost u prikazu točnih informacija. Također, svi originali pjesama trebali bi stajati na CD-u ili nekom drugom mediju, koji će biti dostupni ne samo učitelju već i učeniku.

Zaključujući na temelju analize dvaju udžbeničkih kompleta koja se koriste u nastavi, možemo reći kako je multikulturalizam u nastavi glazbene kulture izrazito površan i zabrinjavajuć. Multikulturalnost sadržaja u analiziranim udžbenicima više je na razini forme nego stvarne težnje prema vrijednostima multikulturalizma kroz nastavu glazbene kulture. Suvremene škole današnjice nisu samo težnja već i potreba. U takvim

školama ključ je stvaranje suživota u kojem će prvenstveno njezini sudionici kroz multikulturalno/interkulturalno obrazovanje biti „jednaki u različitosti“¹⁰.

¹⁰ „*Jednaki u različitosti*“ je ujedno i naziv projekta koji od siječnja 2012. godine provodi Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske u suradnji s Uredom pučkog pravobranitelja i Hrvatskim zavodom za zapošljavanje kao nositeljem projekta. Glavni ciljevi projekta ujedno uključuju i poticanje bolje implementacije nacionalnog zakonodavstva o suzbijanju diskriminacije te promicanje jednakosti iznad zakonskih okvira pomoću kojih se planira osvijestiti i informirati poslodavce, ali i javnost o mogućnostima u borbi s diskriminacijom na rasnoj, etničkoj, starosnoj, spolnoj, religijskoj, seksualnoj ili nekoj drugoj osnovi. Izvor: www.ljudskaprava.gov.hr (21.7.2019.)

LITERATURA

Anderson, W. M., i Campbell, P. S. (1989). *Multicultural perspectives in music education*. Reston, VA: Music Educators National Conference.

Čačić-Kumpes, J. (2004). Politike reguliranja kulturne i etničke različitosti: o pojmovima i njihovoj upotrebi. *Migracijske i etničke teme* 20, (2-3), str. 143-159.

Drandić, D. (2013). *Interkulturalna osjetljivost nastavnika kao pretpostavka razvoja interkulturalne osjetljivosti učenika*. Doktorska disertacija. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet.

Dvořak, V., Jeličić Špoljar, M., Kirchmayer Bilić, E. (2014a). *Allegro 4 u glazbenom svijetu. Udžbenik glazbene kulture u četvrtom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Dvořak, V., Jeličić Špoljar, M., Kirchmayer Bilić, E. (2014b). *Allegro 5 u glazbenom svijetu. Udžbenik glazbene kulture u petom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Dvořak, V., Jeličić Špoljar, M., Kirchmayer Bilić, E. (2014c). *Allegro 6 u glazbenom svijetu. Udžbenik glazbene kulture u šestom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Dvořak, V., Jeličić Špoljar, M., Kirchmayer Bilić, E. (2014d). *Allegro 7 u glazbenom svijetu. Udžbenik glazbene kulture u sedmom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Dvořak, V., Jeličić Špoljar, M., Kirchmayer Bilić, E. (2014e). *Allegro 8 u glazbenom svijetu. Udžbenik glazbene kulture u osmom razredu osnovne škole*. Zagreb: Školska knjiga.

Gašparđi, A., Lazarić, T., Raguž, N., Štefanac, Z. (2014a). *Svijet glazbe 4*. Zagreb: Alfa.

Gašparđi, A., Lazarić, T., Raguž, N., Štefanac, Z. (2014b). *Svijet glazbe 5*. Zagreb: Alfa.

Gašparđi, A., Lazarić, T., Raguž, N., Štefanac, Z. (2014c). *Svijet glazbe 6*. Zagreb: Alfa.

- Gašparđi, A., Lazarić, T., Raguž, N., Štefanac, Z. (2014d). *Svijet glazbe 7*. Zagreb: Alfa.
- Gašparđi, A., Lazarić, T., Raguž, N., Štefanac, Z. (2014e). *Svijet glazbe 8*. Zagreb: Alfa.
- Geertz, C. (1973). *Interpretation of Cultures*, New York: Basic Books.
- Grant, C. A i Sleeter, C. E. (2007). *Doing Multicultural Education for Achievement and Equity*. New York: Routledge – Taylor & Francis Group.
- Mesić, M. (2007). Pojam kulture u kontekstu rasprava o multikulturalizmu. *Nova Croatica I* (1), str. 159-184.
- Mesić, M. (2006). *Multikulturalizam. Društveni i teorijski izazovi*. Zagreb: Školska knjiga.
- Mesić, M. (2004). *Perspectives of Multiculturalism. Western and Transitional countries*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO.
- O' Flynn, J. (2005). Re-appraising Ideas of Musicality in Intercultural Contexts of Music Education. *International Journal of Music Education*, 23(3), str. 91-203.
- Poljak, V. (1980). *Didaktičko oblikovanje udžbenika i priručnika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Puzić, S. (2005). *Multikulturalizam i izazovi posttradicionalne pluralizacije*, Zagreb: *Politička misao*.
- Radocy, R., i Boyle, J. D. (1997). *Psychological foundations of musical behavior*, 3rd ed. Springfield, IL: Charles C. Thomas Publisher Ltd.
- Timko, O. (1989). *Naša pisnja*. Novi Sad: Ruske slovo.
- Tylor, Edward B. (1973). Primitive Culture, U: Paul Bohannani Mark Glazer (eds.), *High Points in Antropology*. New York: Alfred A. Knopf.
- Vidulin-Orbanić, S. i Duraković, L. (2012). *Metodički aspekti obrade muzikoloških sadržaja, mediji u nastavi glazbe*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za glazbu.
- Wang, D. P. (2010). *An analytical study of music textbooks used at the elementary school in Chinese society*. *Research in Higher Education Journal*, 7, str. 1-11.

Internet izvori:

Kultura.rf, „Katyusha“, „Čekaj me“ i „Crnooki kozak“. Sovjetski hitovi skladatelja Matveya Blanter

Dostupno na:

<https://www.culture.ru/materials/171149/katyusha-zhdi-menya-i-chernoglazaya-kazachka-sovetskie-khity-kompozitora-matveya-blantera> (31.7.2019.)

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Vlada Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Dostupno na:

<https://pravamanjina.gov.hr/nacionalne-manjine/nacionalne-manjine-u-republici-hrvatskoj/352> (21.7.2019.)

Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011). Dostupno na:

http://mzos.hr/datoteke/Nacionalni_okvirni_kurikulum.pdf

Narodne novine; Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije u Republici Hrvatskoj. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_151.html (5.9.2019.)

Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006). Dostupno na:

https://www.azoo.hr/images/AZOO/Ravnatelji/RM/Nastavni_plan_i_program_za_osnovnu_skolu_-_MZOS_2006_.pdf

Rojko, P. (2012). *Metodika nastave glazbe: teorijsko – tematski aspekti*. Dostupno na:

https://bib.irb.hr/datoteka/566005.ROJKO_Metodika_nastave_glazbe._Teorijsko_tematski_aspekti.pdf (15.7.2019.)

Sršen, A., Bogeljić, M. (2014). *Multikulturalizam u Europi danas – novi rascjepi granica identiteta i prava. Međunarodne studije: časopis za međunarodne odnose, vanjsku politiku i diplomaciju*. 14(1), str. 104-117. Dostupno na:

http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=211024 (9.7.2019.)

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, *Progress – Equally Diverse/Jednaki u različitosti* (2012.g.) Dostupno na:

<https://ljudskaprava.gov.hr/progress/345> (21.7.2019.)

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. Dostupno na:

<https://www.zakon.hr/z/295/Ustavni-zakon-o-pravima-nacionalnih-manjina>

(21.7. 2019)

Zakon o udžbenicima i drugim obrazovnim materijalima za osnovnu i srednju školu.

Dostupno na:

<http://www.propisi.hr/print.php?id=1043> (15.7.2019.)

Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionanih manjina.

Dostupno na:

<https://www.zakon.hr/z/318/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-na-jeziku-i-pismu-nacionalnih-manjina> (21.7.2019.)

Popis tablica i grafikona

Popis tablica

1. **Tablica 1.** Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 4 (Alfa, 2014.)
2. **Tablica 2.** Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 5 (Alfa, 2014.)
3. **Tablica 3.** Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 6 (Alfa, 2014.)
4. **Tablica 4.** Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 7 (Alfa, 2014.)
5. **Tablica 5.** Popis pjesama iz udžbenika Svijet glazbe 8 (Alfa, 2014.)
6. **Tablica 6.** Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 4 (Školska knjiga, 2014.)
7. **Tablica 7.** Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 5 (Školska knjiga, 2014.)
8. **Tablica 8.** Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 6 (Školska knjiga, 2014.)
9. **Tablica 9.** Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 7 (Školska knjiga, 2014.)
10. **Tablica 10.** Popis pjesama iz udžbenika Allegro u glazbenom svijetu 8 (Školska knjiga, 2014.)

Popis grafikona

1. **Grafikon 1.** Prikaz ukupnog broja pjesama kompleta udžbenika izdavača „Alfa“ u odnosu na pjesme s pripadnošću različite culture i naroda
2. **Grafikon 2.** Prikaz pokrivenosti broja pjesama iz udžbenika s brojem priznatih nacionalnih manjina
3. **Grafikon 3.** Prikaz ukupnog broja pjesama kompleta udžbenika izdavača „Školska knjiga“ u odnosu na pjesme s pripadnošću različite kulture i naroda
4. **Grafikon 4.** Prikaz pokrivenosti broja pjesama iz udžbenika s brojem priznatih nacionalnih manjina

SAŽETAK

Multikulturalizam – jedna riječ, „*multi*“ (više) elemenata. Riječ koja je danas važan dio suvremenog društva i koja ima veliku ulogu u stvaranju novog političkog okvira. Živimo u svijetu velikih migracija koje sa sobom donose nova suvremena društva i škole. Takve škole od velikog su značaja kako bi multikulturalne zajednice bile pozitivan primjer različitosti suživota. Glazba je samo jedno od područja koje se koristi u multi/interkulturalnom obrazovanju. Kroz glazbu različitih kultura i naroda te kroz različite pristupe doprinosi se razumijevanju i učenju jednakih vrijednosti. U različite pristupe ubrajamo i korištenje udžbenika koji je najpoznatiji izvor znanja koji se koristi u nastavi. U Hrvatskoj su, saznajući iz Nastavnog plana i programa za osnovnu školu, neki od ciljeva odgoja i obrazovanja odgojiti odgovorne, tolerantne i solidarne osobe koje će imati osjećaj za očuvanje vlastite kulturne baštine, ali i osjećaj za poštivanje vrijednosti drugih kultura i naroda. Koliko se taj cilj ispunjava u nastavi glazbene kulture te kako se multikulturalnost provodi i provodi li se uopće u nastavi glazbene kulture, utvrđeno je analizom sadržaja za pjevanje u razredu dvaju udžbeničkih kompleta (*Alfa* i *Školska knjiga*). Istraživanjem sadržaja za pjevanje u razredu utvrdila se prisutnost multikulturalnih sadržaja, ali i multikulturalnih sadržaja u odnosu na manjine u Republici Hrvatskoj putem zadatka utvrđivanja broja pjesama pripadnosti nekoj drugoj kulturi i narodu koje su to različite kulture i narodi prisutni te utvrđivanja izvornog teksta i naslova pjesama.

Ključne riječi: glazbena kultura, multikulturalizam, multikulturalizam u glazbi, multi/interkulturno obrazovanje, suvremena škola.

SUMMARY

Multiculturalism - one word, "multi" elements. A word that is important part of modern society today and plays a large role in creating a new political framework. We live in a world of great migration that brings with it new modern societies and schools. Such schools are of great importance to make multicultural communities a positive example of the diversity of coexistence. Music is just one of the areas used in multi / intercultural education. Through music from different cultures, peoples and territories, and through different approaches, it contributes to understanding and learning of equal values. Different approaches also include the use of a textbook, which is the most well-known source of knowledge used in teaching. In Croatia, learning from the Primary School Curriculum, some of the goals of education are to nurture responsible, tolerant and solidarity individuals who will have a sense of perserving their cultural heritage, but also a sense of respect for the values of other cultures and nations. The extent to which this goal is fulfilled in the teaching of music culture, and how multiculturalism is practiced and whether it is carried out at all in the teaching of music culture, is determined by the analysis of singing content in a class of two textbook kits (*Alfa i Školska knjiga*). The study of singing content in the classroom revealed the presence of multicultural content, as well as multicultural content in relation to minorities in the Republic of Croatia, through the tasks of determining the number of songs belonging to another culture and people present in different cultures and peoples, and determining the original text and title of the songs.

Key words: music culture, multiculturalism, multiculturalism in music, multi/intercultural education, contemporary school.